

CONCEPT-VERSLAG BESTUURSRAAD VOOR ENGELEN EN BOKHOVEN
DATUM: 24 juni 2019

Aanwezig:

Voorzitter : mevrouw Y. Schram

Overlegpartner : de heer R. van der Geld

Ambt. secretaris: mevr. B. van de Griendt

Ambtelijk: de heren F. Brzoskowski en de heer M. de Bruijn

Leden : de heer J.J. Branderhorst

: de heer M.F.J.M. Kroezen

: mevrouw Y. Mulkens

: de heer P.J.M. Noz

: Mevrouw M.M. van den Oord – Raemaekers

: de heer B. van der Ploeg

Pers : mevrouw A. van den Dungen (Brabants Dagblad)

Publiek : 3 personen

Afwezig: de heer P. van Beek

1. Opening

De voorzitter heet alle aanwezigen welkom. De heer Van Beek is afwezig wegens ziekte. De heer Geers is verhinderd en wordt vervangen door de heer Van der Geld. Ook mevrouw Pawiroedjo is verhinderd, haar vervanger is mevrouw Van de Griendt.

Het bespreken van het raadvorstel Duurzaam Den Bosch wordt aan de agenda toegevoegd.

2. Verslag van de openbare vergadering van 25 maart 2019

Naar aanleiding van:

Pagina 1 :

Ondergrondse containers

Mevrouw Van den Oord meldt dat er vorderingen zijn gemaakt met de ondergrondse containers in Bokhoven aan de Baron van der Aaweg. Er bestaat een nieuw initiatief waarbij plastic anders wordt opgehaald. Aan dit initiatief kan Bokhoven op korte termijn meedoen. Er was behoefte aan meer informatie over deze nieuwe pilot. Er is daarom in september een nieuwe afspraak gemaakt. Dit nieuwe initiatief geldt alleen voor Bokhoven.

Mevrouw Van den Oord was vorige vergadering niet aanwezig. Via inspreken heeft de heer Wamsteker het onderwerp ondergrondse containers en lantaarnpalen toegelicht.

Vergroening en vergrijzing industrieterrein De Vutter/Borrelbus

Mevrouw Mulkens meldt dat over het onderwerp vergroening en vergrijzing industrieterrein De Vutter nog geen antwoord is ontvangen. Ook over het onderwerp Borrelbus heeft de BREB nog niets vernomen.

RIVU

Zij vraagt de wethouder in gesprek te gaan met RIVU. De BREB vindt het belangrijk dat de RIVU ook betrokken wordt bij de Bossche Energie Coalitie. De samenwerking kan beter.

Wie is de contactpersoon bij RIVU? Wethouder Van der Geld zegt toe dit na te vragen en de naam door te geven aan de BREB.

Pagina 2:

30km zone in Bokhoven

Half juli 2019 wordt een deel van Bokhoven 30 km zone.

Pagina 4:

Helikopters

Ook in Bokhoven en Meerwijk bestaat er overlast van helikopters.

De BREB is van mening dat er geen plaats is voor helikopters, ook het aantal vluchten is te hoog.

Is er nieuws over dit onderwerp? Wethouder Van der Geld zegt toe dit uit te zoeken en erop terug te komen.

Het verslag wordt vastgesteld met dank aan mevrouw Pawiroedjo voor het notuleren.

3. Mededelingen

De heer Kroezen geeft aan dat er een nieuwe dorpsstafel georganiseerd wordt op woensdag 3 juli om 19.00 uur. Dit staat ook aangekondigd in de Tweeterp. Iedereen is welkom.

Programma:

1. Er is een film te zien over de renovatie van de rioolwaterzuivering. De projectleider van het waterschap komt een toelichting geven.
2. Groene Delta: De projectleider van de gemeente komt met zijn verhaal. Hij zoomt hierbij in op Engelen.

4. Nieuwe dienstverlening reisdocumenten

Mevrouw Schram geeft aan dat over de opheffing van de gemeentesecretarie de afgelopen maanden al genoeg is gezegd door de BREB.

In de brief van 3 juni jl. wordt aangekondigd dat de dienstverlening verder verminderd wordt; de openingstijden van het Stads kantoor en van Perron 3 in Rosmalen worden beperkt. De brief spreekt over een aangepaste dienstverlening voorzien van argumenten voor reisdocumenten.

Publieke dienstverlening verzorgt niet alleen reisdocumenten maar ook rijbewijzen en parkeervergunningen voor mindervaliden, aangiftes van verhuizing, huwelijk, geboorte en overlijden. Steeds meer kan weliswaar digitaal worden doorgegeven of aangevraagd, waardoor burgers maar één keer hoeven reizen om documenten op te halen. De veronderstelling daarbij is dat digitale dienstverlening de zelfredzaamheid van inwoners bevordert. Dat is echter niet altijd het geval.

De overheid dient zijn infrastructuur (digitaal en niet-digitaal) volgens de Nationale Ombudsman zo in te richten dat de toegang tot die overheid voor iedere burger gewaarborgd is. De BREB is het hiermee eens en constateert tevens dat dit nu vaak niet het geval is.

Het gaat om de groep die onvoldoende beschikt over digitale vaardigheden. Uit onderzoek van de gemeente blijkt, dat bijna 60 % van de inwoners van 's-Hertogenbosch het positief vindt dat de gemeentelijke dienstverlening en communicatie steeds meer digitaal gebeurt. 40 % van de inwoners van 's-Hertogenbosch dus niet!

De gemeente wil wel de dienstverlening in de verzorgingshuizen handhaven.

Minder mobiele bewoners in het bestuursgebied van de BREB zijn afhankelijk van de openingstijden van het Stads kantoor. Naar Perron 3 in Rosmalen is geen openbaar vervoer vanuit Engelen, Bokhoven en de Haverleij. En ook van de avondopenstelling in het Stads kantoor kan geen gebruik worden gemaakt, omdat er in de avonden geen openbaar vervoer is. Wel op zaterdag, maar dan is het Stads kantoor gesloten. Hier komt bij dat er te weinig invalidenparkeerplaatsen zijn in de parkeergarage bij het stadskantoor. Bewoners kunnen kiezen voor bezorging thuis van reisdocumenten tegen een bedrag van €7,45. Voor rijbewijzen is dit niet mogelijk. Uit het voorliggende voorstel blijkt, dat de gemeente niet ingaat op het verzoek van de bestuursraad om de bezorging kosteloos uit te voeren als tegemoetkoming voor de bewoners in Engelen, Bokhoven en de Haverleij. De gemeente staat voor een goede dienstverlening die wel betaalbaar moet blijven.

De Bestuursraad wil creatief meedenken met de gemeente. Voor de dienstverlening in de verzorgingshuizen gelden dezelfde voorwaarden van veilig en gezond werken en privacy. Waarom zou de gemeente niet, net als bij de verzorgingshuizen, langs kunnen komen in één van de huiskamers in Engelen, Bokhoven en de kastelen om ook onze minder mobiele bewoners van dienst te kunnen zijn?

Wethouder Van der Geld waardeert het dat BREB creatief meedenkt. Zoals het voorstel het model verzorgingshuizen toe te passen.

De heer de Bruijn geeft aan dat het model verzorgingshuizen eerder is besproken, alleen niet zo specifiek. De dienstverlening geldt nu voor 12 verzorgingshuizen. Het alternatief is de moeite waard om te onderzoeken. Voor de minder mobiele mens kunnen we huisbezoeken afleggen. Dat behoort ook nog tot onze dienstverlening.

Mevrouw Schram meldt dat wegens groei van vergrijzing en eenzaamheid men bezig is met het inrichten van huiskamers in het bestuursgebied. Deze huiskamers kunnen meerdere functies vervullen, hier zou ook deze dienstverlening kunnen passen.

De heer de Bruijn meldt dat hij ambtelijk kan toezeggen dat men de verzorgingshuisvariant gaat onderzoeken. Het is een mooi alternatief

De heer Brzoskowski licht de regeling toe: twee keer per jaar bezoeken we het verzorgingstehuis wanneer er aanleiding is. Het betreft alleen paspoorten en ID-bewijzen. Voor rijbewijzen kan deze werkwijze niet. De wet staat dit niet toe.

Er wordt een convenant afgesloten met het verzorgingshuis in verband met het waarborgen van privacy. De gemeente maakt een afspraak. Een gemeentemedewerker neemt de benodigde documenten mee en neemt aanvragen in behandeling in het verzorgingshuis. Een week later kan een gemachtigde persoon van het verzorgingstehuis de bewijzen op komen halen in het gemeentehuis.

De heer Kroezen geeft de suggestie om mensen uitrijkaarten te verstrekken na het ophalen van een paspoort.

Hij meldt verder dat het aanvragen van een nieuw rijbewijs momenteel heel erg lang duurt.

Het CBR werkt niet mee. De VNG kan hier iets in betekenen volgens hem.

De heer Van der Geld kan zich niet voorstellen dat de VNG al niet betrokken is.

De heer de Bruijn kan dit beamen, ook de minister is op de hoogte.

De heren de Bruijn en Brzoskowski verlaten de vergadering.

5. Rotonde Beverspijken-Haverleij

De heer Kroezen meldt dat het ambtelijk stuk al in februari van dit jaar gereed was. Hij verzoekt de gemeente eerder te communiceren met de BREB.

De 50 km zone gaat dwars over de A59 heen. Dit is wat de BREB altijd wenste, dit wordt nu door alle kanten gedragen. Het is een positief punt. En er valt nog een positief punt te noemen.

Volgens de tekening wordt de snelheid op de snelweg 100 km per uur. Dit is een goede zaak die de BREB altijd heeft bepleit. De heer Kroezen vraagt zicht af of dit een serieuze ambitie is?

De heer Van der Geld meldt dat het onderwerp niet onder de bevoegdheden valt van de gemeente. De gemeente kan wel invloed uitoefenen. Hij weet niet van afspraken. Hij neemt het signaal mee. De wethouder weet niet wanneer de rotonde aangelegd gaat worden. De BREB zit hierop met spanning te wachten. Volgens de voorzitter zou het in het voorjaar 2020 zijn.

5A. Bewoners in Beweging

Mevrouw Van den Oord meldt dat men met bewoners uit het bestuursgebied aan de slag is gegaan tijdens de dorpsstafel met het onderwerp Bewoners in Beweging.

Hier zijn drie pijlers uit gekomen:

- Wonen,
- Ontmoeten
- Zorg

Dit resultaat is 18 februari jongstleden reeds gepresenteerd in de BREB.

Wie zouden contactpersonen vanuit de gemeente kunnen zijn?

De bewoners hebben zich de volgende vragen gesteld:

Wat zouden we willen en wat zouden we eraan kunnen doen? Er bleek een behoefte aan plaatsen om elkaar te ontmoeten. Met een groep is ingezoomd op de resultaten van de dorpsstafel. Een van de belangrijkste speerpunten is de ontmoetingsruimte

De voormalige BSO-ruimte in het Slot staat leeg voor de periode van een jaar. Het is een gelijkvloerse ruimte. De ruimte valt onder vastgoed van de gemeente. De huur bedraagt ongeveer 10.000 euro per jaar. De ruimte zou multifunctioneel moeten worden, zo kan ook de huur worden opgebracht door verschillende partijen. Ook kan er via wijk- en dorpsbudgetten een bijdrage worden aangevraagd. Er is een voorstel ingediend, bewoners hebben dit uitgewerkt. Dat zal na het zomerreces ter bespreking aan B&W worden voorgelegd.

Nog enkele voorstellen van Bewoners in Beweging:

Het plaatsen van bankjes in de dorpen; met de gemeente kijkt men waar dit zou kunnen.

Het opstellen van een sociale kaart. Dit is uitgewerkt door een student van Avans. Er is een leidraad opgesteld om een sociale kaart voor de dorpen op te stellen.

Er komt een vervolgbijeenkomst om ideeën te presenteren en verder uit te werken. Er komen nog volop aanvragen binnen op het gebied van bewegen en ontmoeten. Het gaat leven bij de mensen. De BREB is initiatiefnemer geweest en vindt het belangrijk ook bij het vervolg betrokken te blijven.

Mevrouw Schram: Sinds 16 januari, in relatief korte tijd dus, is er veel gebeurd op het gebied van participatie van bewoners. Hier is de BREB trots op. Mevrouw Van den Oord zegt toe de scriptie digitaal aan de leden door te sturen.

5B. Visiedocument Duurzaam 's-Hertogenbosch. Maar het duurt wel erg lang.

De BREB juicht de ambitie van de gemeente om in 2050 'klimaatneutraal' te willen zijn van harte toe. Inhoudelijk gezien heeft de BREB vragen over de doelen, ambitie, manier waarop en ook omtrent de termijn van 2050. De versnelling van de verduurzaming van de stad vraagt om anders denken en om een daadkrachtige samenwerking met bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en de inwoners van 's-Hertogenbosch".

De bewoners van 's-Hertogenbosch zijn de grootste doelgroep en met hun gedrag beïnvloeden zij ook in grote mate de haalbaarheid van de gemeentelijke ambitie en is dus een belangrijke groep voor de gemeente. In de afgelopen vergadering heeft mevrouw Mulkens gevraagd of in het bestuursgebied ook een proefproject rondom energiezuinige maatregelen of buurtgerichte energieopwekking gerealiseerd zou kunnen worden. Men wil als wijk meer en daadkrachtig bijdragen. Er gebeurt al heel veel maar de wijk wil en kan meer. Gemeente vergeet de buitenwijken niet!! Hoe worden de buitenwijken betrokken bij deze planvorming?

Een doelstelling is dat de stad 'in 2030 voldoet aan de WHO normen voor luchtkwaliteit'. De BREB mist daarbij de maatregelen tot meewerken aan sluiting van de centrale in Geertruidenberg, die volgens de gemeentelijke milieumensen een van de grootste vervuilende fijnstof leverancier is in onze omgeving. De doelstelling beheersing van geluidsniveaus van weg- en railverkeer, bedrijvigheid, horeca en evenementen wordt 'beheersbaar geluid'. Hoe pakt de gemeente dit aan? Wat is het plan of uw bijdrage op het gebied van terugdringing van railgeluid door de spoorbrug over de Maas?

Voor wat betreft de Duurzame mobiliteit is er het doel dat in '2050 je alleen nog duurzaam verplaatst'. De BREB vraagt aandacht voor brede maatregelen dus ook op het gebied van bezorgauto's, taxi's, bussen, vuilniswagens, containerschepen. Nergens leest men iets over waterstof en auto's. Leeft die verandering van energievoorziening bij de gemeente? Of is het alleen wind, licht en stromend water?

Het jaar 2050 nog een heel eind weg. De doelstellingen met tussentijdse haalbaarheid worden in dit stuk node gemist. Waarom niet nu al energieopwekkende bouweisen? De BREB vroeg er al om bij de planvorming van de twee nieuwe kastelen. Het wordt min of meer ongezien terzijde geschoven. Dat kan toch niet in deze tijd? Mevrouw Mulkens wil een uitgebreidere analyse van dit visiedocument voor het bestuursgebied van de BREB doornemen en gaat uit van een inhoudelijk vervolg aan deze bijdrage met de gemeente. Durf en vasthoudendheid tonen, dan redden we het ruim voor 2050.

Wethouder Van der Geld geeft aan dat hij blij is met de ambitie van de BREB. Goed dat de BREB kritisch blijft. Hij begrijpt dat men zaken mist. Het stuk bevat vier thema's. Men moet het lezen als

doelendocument met stip op de horizon. Daar hangen nog niet alle maatregelen onder. Met sommige zaken zijn we al bezig. De gemeente doet al veel. Maar nu voegen we aan de horizon nog drie stippen toe. Het lijstje is niet uitputtend. Men zou het ook actiepunten kunnen noemen. Actieplannen komen na de zomer; plannen met concrete maatregelen.

Waarom hoort Engelen niet bij de vijf gekozen wijken? We moeten kiezen. Als de BREB er ook zoveel energie in wil steken dan wil de wethouder graag snel in gesprek om te bekijken welke onderwerpen al aangepakt kunnen worden.

Dat deze ambitie van de BREB al bekend is bij de gemeente is bij de wethouder niet bekend. Nu met elkaar kiezen welk onderwerp we kiezen. Deze handschoen pakt de wethouder op.

Voor wat betreft beheersbaar geluid, geluid is altijd subjectief. Maar de gemeente neemt acties waar mogelijk.

Duurzaam verplaatsen. De ambitie van Amsterdam valt te prijzen. Het moet behapbaar en betaalbaar zijn. We moeten mensen kunnen meenemen. Dit blijft een afweging. Waar plaats je de stip zodat iedereen mee kan doen.

Veel inwoners weten nog niet waar we mee bezig zijn. We verkopen zaken nog niet goed. Het kan nog beter maar we doen al veel. Alle dingen die de gemeente doet moeten daar waar mogelijk klimaatneutraal zijn. Andere gemeenten komen kijken naar de inrichting van onze autoluwe binnenstad.

Voor wat betreft de nieuwbouw van woningen zet de gemeente er een plus op ten opzichte van de landelijke norm. Er zijn afspraken met bouwers om duurzamer te bouwen dan wettelijk verplicht. Voor monumenten in de binnenstad en beschermd stadgezicht (beschermd dorpsgezicht) zijn er nu mogelijkheden om klimaatneutrale maatregelen te nemen.

De gemeente heeft een goed netwerk, ook op Europees niveau. Daardoor is de gemeente goed op de hoogte laatste van de laatste ontwikkelingen.

Deze week wil de wethouder communiceren over klimaatadaptatie/hittestress.

Er bestaat een kaart die de gevolgen van een versteende omgeving laat zien. Wat doet groen met de omgeving.

De heer Branderhorst: gedrag van mensen beïnvloeden is erg moeilijk. Dat is jammer. Het is een hele uitdaging.

De heer Van der Geld: De gemeente kan dit niet alleen. Bedrijven doen al veel maar kunnen nog veel meer doen. Maar iedereen moet stappen zetten. Inwoners en bedrijven!

Mevrouw Mulkens wil meer doen om bewoners mee te nemen in het onderwerp. Daar wil zij energie in stoppen. Zij haalt hier bijvoorbeeld het project Heineken Biogas aan. Dit kan beter.

Waarom alleen maatregelen bij nieuwe plannen. Neem ook bestaande bouw en inrichting mee.

De heer Van der Geld zegt toe iemand van de gemeente in contact te brengen met de BREB om een aantal punten op te stellen waaraan gewerkt kan worden.

6 Rondvraag:

De heer Kroezen wil zijn ervaring en advies omtrent het verlengen van zijn rijbewijs delen met wethouder Geers.

Wethouder Van der Geld vond het leuk en nuttig om aanwezig te zijn bij de vergadering van de BREB.

Mevrouw Schram: zorg ervoor dat het buiten plaatsen van afvalbakken en het borstelen van de buitenruimten niet gelijktijdig plaats vindt. Kan dit niet beter worden afgestemd? De wethouder neemt deze vraag mee.

7. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 21.30 uur. De volgende vergadering is gepland op 2 september 2019.

Bernadette van de Griendt,
26 juli 2019